

Jakoba Alešovca pot na Blegoš

Izvilleček

Prispevek prinaša prevod potopisa Jakoba Alešovca o poti na Blegoš, ki jo je opisal in v nemškem jeziku objavil v časopisu Blätter aus Krain leta 1864. Po vsej verjetnosti je to prvi objavljeni potopis z Blegoša. Sam opis poti je Alešovec dopolnil z zanimivostmi iz narave in slovstvene folklore.

Abstract

Jakob Alešovec trail on Blegoš

The contribution provides a translation of the travelogue of Jakob Alešovec about a route on Blegoš, which he described and published in German in the newspaper Blätter aus Krain of 1864. This is probably the first published travelogue from Blegoš. Alešovec supplemented the description of the route itself with interesting features from nature and literary folklore.

Pred leti sem ob listanju nemškega časopisa Blätter aus Krain, iz druge polovice 19. stoletja, naletela na spis Jakoba Alešovca, v katerem opisuje svojo pot na Blegoš.¹ Ker starejšega opisa poti in gore ne poznam, objavljen je bil leta 1864, sem ga ob stoletnici Planinskega društva Škofja Loka prevedla in opremila s kratkim komentarjem.

Jakob Alešovec se je rodil kot sin gostača - rokodelca leta 1842 v Skaručni pri Ljubljani. Čeprav je bil nadarjen študent, so ga težke gmotne razmere prisilile, da je prekinil šolanje. Že kot dijak je postal kratkoviden in proti koncu življenja skoraj povsem oslepel. Preživel je kot domači učitelj, ljudski pisatelj in časnikar. Sprva je pisal v nemščini in največ objavljaj v Laibacher Zeitungu. Ob stikih s tedanjimi domoljubi (zlasti z Lovrom Pintarjem in Miroslavom Vilharjem) se je navdušil za slovenščino, ki mu je sprva delala preglavice. Sodeloval je pri Slovencu in Novicah, izdajal je satirično-politični list Brenčelj v lažnivi preobleki. Z njim si je nakopal veliko težav in je moral zaradi njega celo v zapor. Tudi v potopisih je ohranil hudomušen in šegav slog pisanja. Umril je v ljubljanski hiralnici, leta 1901. Njegovi najbolj znani deli sta Ljubljanske slike (1879) in Kako sem se jaz likal (1884).²

Potopis je objavil v Blätter aus Krain, v "Listih s Kranjske", ki so izhajali od 1857 do 1865, kot tedenska literarna in poljudnoznanstvena priloga zgoraj omenjene "Laibacherice". Prinašala je pesmi, novele, pripovedi, biografije ter znanstvene in literarne prispevke. Osnovni namen revije je bil seznanjati bralce s slovensko zemljo, zgodovino in etnologijo. V NUK je ohranjenih vseh devet letnikov.³

1 Alešovec, Eine Parthie, str. 142-144, 146-147.

2 Slovenski biografski leksikon, 1. knjiga, str. 6-7.

3 Žigon, Nemško časopisje, str. 39-40.

Blegoš je bil že v preteklosti priljubljena izletniška točka Ljubljčanov. Helena Naglas, por. Bretl iz znane družine izdelovalcev pohištva, na vrhu Blegoša leta 1932.

(Original v zasebni lasti)

Lepoto in zanimivosti slovenskih krajev je Alešovec odkrival v času velikih (poletnih) počitnic. Potoval je kot *"pauper studiosus"* - viaticum, kot se je sam izrazil. Prenočeval je po župniških, graščinah ali pri svojih sošolcih. Kot dokazilo svojega stanu je pri gospodi pokazal spričevalo in ker je bil dober študent, ga je marsikdo prenočil in mu stisnil v roke nekaj denarja za na pot. Doživetja s poti je potem objavljaj in potopisi so mu *"nesli goldinarje"*, da se je lahko skromno preživljal.

Po loškem ozemlju je potoval večkrat, celo prvo pot med počitnicami je naredil na Loško, kot preizkus, če res držijo besede

sošolca, ki je počitnice preživeljal na enak način. Odpravil se je skozi Loko v Selca in naprej na Zali Log, kjer mu je župnik Lovro Pintar odprl oči za slovenski jezik in kulturo. Do tedaj je namreč pisal v nemščini. Pot je nadaljeval čez Sorico, v Bohinj in na Bled. Spet drugič je potoval od Loke preko Žirov v Idrijo, Logatec in naprej proti Postojni in Ilirski Bistrici. Eno od teh poti, ko je pešal iz Železnikov na Blegoš, Leskovicu in nazaj v Loko, je obširno, v dveh delih, objavil v omenjeni prilogi Laibacher Zeitunga.

Potopis je naslovil Partija na Blegaš. Ime gore je zapisal kot Blegaš, kar je bilo tedaj vse-spolšno razširjeno. Verjetno je tako izgovorjavo slišal tudi od svojih sošolcev in prijateljev z Loškega. Na tak način so Blegoš pisali še med obema svetovnjima vojnoma.

Višino gore je zapisal v starih dunajskih merah. Izrazil jo je z dolžinsko mero dunajskim čevljem (°), ki je meril 0,316 m.⁴ Če mersko enoto izrazimo z današnjimi merami in preračunamo, se je z oceno višine zmotil za 39 m.

Zanimiva je njegova razlaga imena Blegoš. Zapiše ga kot *"weissen Gotte"* - bog luči, ki naj bi ga častili na Blegošu. Verjetno je imel v mislih Belina, boga luči, sonca in zdravilnih moči. Belin je bil najpomembnejši bog v Noriku, kasneje je prišel v ljudsko izročilo predvsem na Goriškem in Tolminskem, kjer so verjeli, da njegov ključ ozdravi slepoto.⁵

Opis poti je namenil vedoželjnim turistom. Turisti so bili v njegovem času predvsem obiskovalci planin.

Alešovec se je na vrh Blegoša odpravil s selške strani, čez Potok do Črnega kalu - prevala, kjer se pot prevesi na poljansko stran. Tu nekje se je srečal z oglarjem in opazil zanimivo šego - kopičenje dračja na grmadi, kot znamenje, da je tu nekdo po nesreči izgubil življenje ali umrl nasilne smrti. Vsak, ki je šel mimo, je vrgel na kraj nesreče vejo z namenom, da bi duša pokojnega našla mir in se ne bi vračala iz groba. S takim namenom so grmade tudi zažigali.⁶ V svojem Popotovanju iz Litije do Čateža Fran Levstik omenja, da je navada splošno razširjena po Slovenskem.⁷ Kljub povpraševanju pri domačinih v krajih pod Blegošem

4 <http://www.sponka.tv/modules.php?name=Encyclopedia&op=content&tid=55>

5 Kropej, Belin, str. 28b-29a.

6 Orel, Slovenski ljudski običaji, str. 311-312; Ložar-Podlogar, Grmada, str. 159a.

7 Levstik, *Popotovanje od Litije do Čateža*, str. 27-28.

spomin na grmado ni ohranjen. Tudi v zbirkah povedk z območja nekdanjega Loškega gospostva nisem našla omembe grmade.⁸

V neposredni bližini Ljubljane na poti na Molnik, kjer je znano najdišče prazgodovinskih gomil, je na enem od razpotij taka grmada še ohranjena.⁹ Preizkus, ali se grmada še obnavlja, je pokazal, da se suho vejevje v znak spoštovanja do umrlega še odlaga.¹⁰ Tudi zgodbe, ki jo je pripovedoval oglar Alešovec v zgoraj omenjenih zbirkah, nisem našla. Spomin na grmado oziroma gomilo in umrle francoske vojake pa je ohranjen v zgodbi O gomili "per sudáteh", v zbirki zgodb iz slovenske prestolnice Bela Ljubljana.¹¹

Med potjo si je potešil lakoto in žejo z jagodami. Tako še danes rečejo borovnicam. Ko je končno prispel na vrh, so ga povsem prevzele lepote Loškega pogorja in na misel mu prišla Heinejeva romantična pesem.

Užival je v razgledu, vrh in pobočja Blegoša so bili tedaj drugačni, brez danes tako značilnih vojaških utrd Rupnikove linije. Pregarjal pa ga je oster veter, ki je na vrhu stalen spremljevalec planincev. Kraje in vrhove je zapisoval deloma v slovenskem deloma nemškem jeziku.

Alešovec ni bil velik poznavalec rastlinskega in živalskega sveta. Omeni le splošno zelišča, nobene rastline ne izpostavi posebej, res pa je, da v avgustu na vrhu ne cveti nič posebnega. Iz živalskega sveta omenja velika mravljišča, ki so še danes zelo pogosta in kažejo na čisto okolje. Opazil pa je še nekaj, česar ne moremo več občudovati na Blegošu. Metulja apolona, danes zaščiteno vrsto metuljev. Šlo naj bi za rdečega apolona,¹² ki so ga proučevalci pred desetletji še videli na Blegošu, danes pa je na žalost izumrla vrsta.¹³

Za vrnitev v dolino si je izbral pot čez Leskovico na poljanski strani Blegoša. V Leskovici je prenočeval pri gostoljubnem župniku in naslednji dan nadaljeval pot po dolini Kopačnice. Tu nekje omenja rudarsko družbo Škofje. Družba je v dolini Kopačnice imela topilnico bakra, topili so bakrovo rudo, nakopano po okoliških hribih. Leta 1863, ravno v času, ko je tam mimo hodil Alešovec, je bila topilnica v polnem obratovanju. Zaradi izčrpanih rudišč je topilnica leta 1872 prenehala obratovati.¹⁴ Tudi v ljudskem izročilu je še ohranjen spomin na pridobivanje rude, ki so jo kopali "Na Ulc" - v Kopačnici.¹⁵

Grmada na razpotju pod Molnikom, fotografirana leta 2000.

(foto: Mojca Ferle)

8 Dolenc, Kres na Grebljici; Stanonik, *Nekoč je bilo jezero*.

9 Puš, *Molnik*, str. 12–14.

10 Babič, Vrzi vejol, str. 53–62.

11 Stanonik, *Bela Ljubljana*, str. 206.

12 Za pomoč pri razrešitvi imena in vrste metulja se zahvaljujem prof. dr. Jasni Štrus, predstojnici katedre za zoologijo Biotehniške fakultete v Ljubljani.

13 Carnelutti, Metulji Blegoša, str. 94.

14 Burnik (ur.), *Moj kraj skozi čas*, str. 301–302.

15 Povedala 28. 8. 2007 Minka Majcen, roj. Razložnik, roj. leta 1937 pri Iletu v Kopačnici; Dolenc, Ljudsko izročilo o Blegošu, str. 346.

Partija na Blegaš

Pogorje na severozahodu Kranjske doseže komaj tu in tam pomembnejšo višino. Večinoma tudi ni kamnito in jalovo, ampak daje odlične pašnike tudi v neugodnih razmerah. To še posebej velja za gorski masiv, ki se, začenjajoč pri Loki, vleče med Poljansko in Selško dolino, enkrat bolj, drugič manj široko proti zahodu, in svojo najvišjo točko doseže z Blegašem (4913 ´). O izvoru imena te gore se še ne ve nič določnejšega; z veliko verjetnostjo pa se vendarle domneva, da je izpeljana iz staroslovanskega božanstva, "weissen Gotte", boga luči, ki je imel na vrhu svoje domovanje ali so ga zgoraj častili. Danes je (Blegoš, op. M. F.) nenavaden zaradi tega, ker lahko človek z njegovega vrha uživa čudovit razgled. Ta okoliščina je bila tudi vzrok, da sem se 8. avgusta preteklega leta (1863, op. M. F.) odpravil iz Železnikov in se povzpel nanj. Po predhodnem dogovoru naj bi me spremljal prijatelj - domačin, katerega svojci so me zelo gostoljubno sprejeli, slabo počutje pa ga je od tega odvrnilo in tako sem se moral zadovoljiti le z njegovim, z veliko natančnostjo pripravljenim opisom poti.

Ker je tu izredno težko stakniti vodnika, prave poti pa se ni lahko držati, ker gore človek nima vseskozi pred očmi, sem v interesu potovanj željnih turistov napisal izčrpen opis, ki sledi.

Dva streljaja pod vasjo Zali log priteče iz ozke doline rečica, vzdolž katere se skozi grmovje vleče precej uhojena pešpot, na kateri prečkaš brv. Po polurni hoji dosežeš žago; ponovno prečkaš reko, zapustiš dolino in stopiš na stezo, ki se kaže desno. Hitro vzpenjajoča, se kmalu obrne južno in zdaj šele se pokaže čudovit pogled na Blegaš. Globoko spodaj se peni gorski potok, padajoč v mogočnih kateraktih čez velikansko skalovje in goni kolesa dveh žag, ki jih dosežeš čez pol ure. Držeč se vseskozi tesno potoka, dospeš kmalu v majhno gorsko vas Potok. Kljub visoki legi so tukaj tla vendarle močvirna. Ker je vrh Blegaša, pri katerem gornji potok izvira, videti čisto blizu, lahko neustrašen turist zdaj zapusti stezo in jo mahne v ravni črti na vrh. Malo drzno vodi levo odcepljena, komaj opazna pot sicer po ovinkih, pa vendarle k cilju. To pot sem izbral tudi jaz. Do sem sem naletel le na nizko grmovje, tu pa sem našel že bukve z mogočnimi debli. Tu blizu se vleče navzgor macesnov gozd in tvori precej širok pas, čigar zamolklo zelena barva kaže nenavaden, tuj videz in prijetno popestri enoličnost preostalega gozda. Zaradi naraščajoče vročine sem bil prisiljen umiriti korake. Pogosto sem moral vzdolž stene skakati čez globoko spodkopana korita, iz katerih je voda v deževnem obdobju nametana debela odnašala v dolino. Zaradi tega sem šele po eni uri dosegel udobnejšo pot, ki je vodila navzgor iz Poljanske doline. Tu se mi je pridružil mož, po svojem zunanjem videzu kopar, in ker se mi je zdel zelo zgovoren, sem se z njim začel pogovarjati. Naprej grede sem opazil, da je pobral na tleh ležečo suho vejo in jo odvrigel na kup - grmado. Ko sem ga vprašal, kaj se je tukaj zgodilo - saj je po celi Kranjski razširjena šega, da na mestu, kjer je bil nekdo ubit, kopicijo suho dračje, ki se ga potem zažge - je začel, čeprav zelo nerad, pripovedovati naslednjo zgodbo.

"Za časa francoskih vojn - že dolgo je tega - ko je povsod vladal splošni nered, se je v teh hribih zadrževalo veliko dezerterjev. Bili so varni pred vsakim preganjanjem in tudi oglarji jih niso izdajali. Takrat je stala tu zgoraj bajta, v kateri je živel kopar, o katerem ni nihče veliko vedel, saj se je le redko pokazal in tudi tedaj ni rad govoril. K njemu je pogosto zahajal prebežnik z goriškega območja in se ponavadi zadrževal pri njem. Nekega večera, ko sta sedela ravno pri skromnem obedu, je potrkalo na vrata, in ko je kopar odprl, se je na pragu pojavil

gosposko oblečen, še prilično mlad mož, s preiskujočim pogledom premeril prostor in v slabi nemščini prosil za prenočišče, saj je zašel in ne more naprej, ker ne pozna okolice. Dezerter, kopar namreč ni bil večč nemškega jezika, mu je odgovoril, da lahko ostane, vendar naj ne pričakuje dobrega ležišča, zadovoljiti se bo moral s senom. Tujec, s tem zadovoljen, je sedel k grobo stesani mizi, potegnil na dan beležnico in začel pisati. Sem in tja je kaj vprašal dezerterja. Medtem ko je tujec odprl svojo torbo, je dezerterja prešinilo, da mora imeti denar, veliko denarja. To misel so mu še podkrepili zlata verižica za uro in množica zlatih rink na prstih. Najbolj pa ga je vendarle k temu dražil zven zlatih in srebrnih novcev, ko je tujec v svoji popotni torbi še nekaj iskal. Obenem je pod njegovim suknjičem opazil dve lepi pištoli. Prav počasi se je prikradel do koparja, ki je ravno pripravljajl posteljo, in ga pregovoril, naj z njim preživi noč pri goreči kopi. Čemu, je koparju takoj razložil. Ko bo tujec šel počivat in se bo udobno namestil, mu je razlagal dezerter, bosta ostala zunaj."

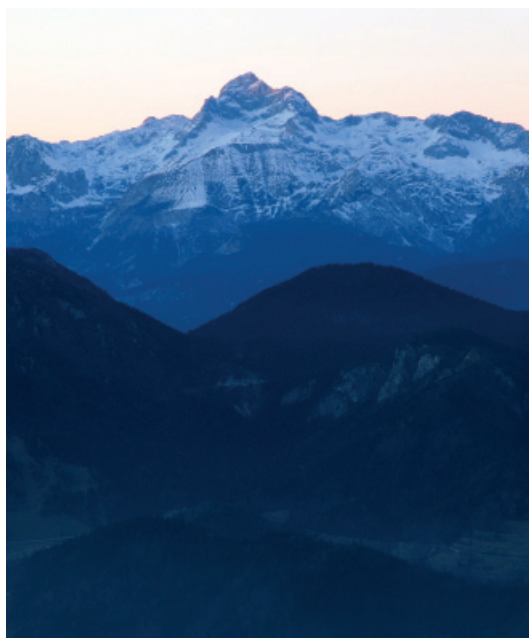
"Ko se je par namestil pri kopi, je dezerter skušal pregovoriti kamerada, da bi tujca, ki je imel veliko denarja, umorila. Predlog je kopar sprva z ogorčenjem zavrnil. Moč obljubljenega denarja in pregovarjanje tovariša pa sta povzročila, da se ni mogel več upirati. Naredila sta načrt. Odprt spopad ne bi pomagal, ker tujec poseduje orožje, torej bo potrebna zvijača. Dezerter se je zgodaj odpravil, medtem ko je kopar tujca pod pretvezo, da mu kaže pot, speljal v zasedo, kjer ga je dezerter nepričakovano napadel. Močan udarec je zadoščal, da se je tujec z razklano glavo brez glasu sesedel in umrl. Hudodelec se je polastil velike vsote denarja, ure in prstanov. Najdene dokumente in torbo je iz previdnosti zažgal. Potem sta začela deliti. Dezerter je terjal večji delež, saj je bil izpostavljen večji nevarnosti. Med preprirom sta prišla na mesto, kjer je steza peljala tik nad breznom. Nenadoma je spredaj hodeči kopar zaslutil, da ga tovariš dohiteva z namenom, da ga zahrbtno porine v prepad. Bliskovito se je obrnil in ga zgrabil za rokav, da ga ne bi sunil dol. Začel se je strašen boj. Globoko spodaj je bilo brezno, zgoraj navpična stena in steza, po kateri ne moreta vstric. Resnično, položaj je bil grozen! Vsak od njiju je čutil, da je izgubljen, brž ko bo popustil, zato sta se na vso moč naprezala. Kazalo je že, da bo bolj okreten dezerter zmagal. Nenadoma pa se je pod njegovimi nogami udal kamen, in s strašnim krikom je zgrmel v globino, svojega pajdaša pa potegnil s seboj. Naslednji dan je našel drvar, ki je sledil svojemu psu, oba nesrečneža: koparja še živega, a strahotno razbitega, njegovega pajdaša pa mrtvega in grozno raztreščenega, tako, da je bilo truplo le brezoblična gmota.

Kopar mu je pod težo vesti razložil strašno dejanje, pri katerem je sodeloval, in se za vedno poslovil, prej kot je drvar lahko pomislil na pomoč. Tujca je našel na določenem mestu ležati v krvi, vendar o njem ni izvedel kaj več. Vsi dokumenti so manjkali, z izjemo dnevnika, ki je bil pisan v posebnih številčnih šifrah. Zaradi tega domneva, da je bil francoski špijon, ni bila povsem iz trte zvita. Kam je šel najdeni denar ne vem, saj mi oče, ki mi je to pripovedoval, ni nikoli omenil. Bajta je propadla sama od sebe, danes ni niti sledu o njej. Zgodba bo šla v pozabo, saj komaj še kdo, razen mene, o tem kaj ve. Le grmada - kup dračja, označuje kraj, kjer se je zagrešil srhljiv zločin. Tu pa moram zaviti s poti, mladi mož, moje skladišče leži tu ob strani. Zbogom!"

Pri zadnjih besedah svoje pripovedi je moj spremljevalec izginil v gozd, ne da bi mu lahko zastavil še kakšno vprašanje. Zamišljen sem se povzpел na kamnito stezo, ko sem prišel do ovinka, sem zagledal dve najvišje ležeči kmetiji v tem pogorju. Smejoča polja pod njima so

kmalu prepodila zaradi zgodbe skaljeno razpoloženje in vesel, da bom lahko pogasil žejo, sem se lotil krasnih jagod, ki so na skoraj neskončni progi pred menoj rasle tako na gosto, kot da bi bile nasejane. Škoda le, da bodo propadle, saj jih nihče ne nabira. Tu so se končale vse poti in naprej sem imel velike težave z na tleh ležečimi, večinoma trhlimi in z mravljami naseljenimi debli. Med njimi sem si utiral pot in se prebijal skozi goščavo, kajti gozd je izgledal podobno kot ameriški pragozd. Drevesa so ležala izravana zaradi nevihte, ali so bila tako posekana, njihove veje so bile zabite v tla kot orjaške stonoge, dokler ne bodo razpadle.

Končno sem mislil, da sem dosegel vrh, a kakšna zмотa! Blegaš se je vzpenjal še 300 ´ višje in moral sem čez kamen, ki je tesno zakrival južno stran, da sem prodiral naprej proti vrhu. Na pašniku, tu imenovanem planina, se je pasla čreda mlade govedi. Tod mimo so me nesle noge in čez približno pol ure sem že užival plačilo za moj trud, bil sem namreč na vrhu. Ura je morala biti enajst, torej sem za pot porabil 4 ure in pol.

Gorska panorama z vrha Blegoš, s Triglavom v ozadju, kot jo je občudoval že Jakob Alešovec. (foto: Peter Malovrh)

*Rože številne dehte le so,
sapice vele so blago, ljubó
in vse je žarelo, se lesketalo,
mi svoje razkošje prijazno kazalo.*¹⁶

Tako Heine. Sam nisem mogel reči čisto tako, da je zrak milo in ljubo vel, kajti jugozahodnik je začel preganjati oblake. Najvišji del gore ni oblikovan v špico, s katere se lahko človek razgleduje po vsej okolici, ampak tvori precej raven plato, na čigar vzhodnejši strani se nahaja najvišja točka. Pod tu nasutim kamenjem sem našel kamen, v katerega je vrezana številka 181 in šifra MF. V dokaz, da sem že na vrhu, sem prižgal ogenj, da bi dal znamenje prijatelju, ki naj bi s svojim prijateljem prihajal iz Poljan. Nasmodil sem cigaro in začel po vrhu, sem in tja hodeč, uživati v čudovitem

razgledu. Proti severu mi je zdrsnil pogled čez že prej omenjeni najvišje ležeči kmetiji, čez Sorico, in k njej pripadajočim krajem, do triglavskega soseda, ki je pritegoval moj pogled; mogočen vrh velikana je bil zavrt v oblake, a kljub temu je bil pogled na ta kolosalni skalni masiv impozanten in čudovit.

16 Prelistala sem tri zbirke pesmi H. Heineja v prevodu Mileta Klopčiča, vendar citiranega verza v ustreznem prevodu nisem našla. Prevedla sem ga sama, v originalu pa se glasi: *Viel Balsamduft aus Kräutern rinnt,/ Die Lüfte wehen lieb und lind;/ Und Alles schimmert, Alles lacht/ Und zeigt mir freudlich seine Pracht.*

Neomejen razgled se je ponujal na vzhodu, ne le čez gorovja, temveč tudi po ravninah. Blizu namreč štrlita kvišku Mladi in Stari verh, ki po višini le malo zaostajata za Blegašem. Še naprej so številni, deloma s cerkvami okronani sosedje, ki obkrožajo hribovito pokrajino in se šele proti Kranju, Škofji Loki in Sori spuščajo v ravnino. Tu ležijo vasi Poljanske doline, kot Poljane, Trata, naprej v hribovju Javorje in nešteto drugih večjih in manjših precej visoko ležečih vasi, kjer so doma tiste okusne češnje, ki jih kupujejo Vipavci in potem prodajajo kot svoje. Onstran te krasne hribovske panorame se razprostira široka, s številnimi gozdovi porasla gorenjska ravnina, tu pa tam prekinjena s hribi, kot so Vrašica (Rašica) in Šmarna gora, ki so se od tu zdeli povsem neprilučni, in z reko Savo, ki se je vlekla kot srebrn trak. Skrajno mejo so tu tvorile Kamniške Alpe. Globoko spodaj je bilo videti v sončnem siju "belo" Ljubljano in za njo ležeče griče in hribe.

Nič manj bogata ni južna stran; krasne doline in gozdnati hribi v bližini, kot tudi območje ob vznožju ležeče Leskovice in vodnata žirovska kotlina, skalni vrhovi gozdnate Hrušice že kraškega značaja in druge gorske verige v daljavi so dajale vtis dveh različnih pokrajin. Manj pestra je serija na zahodu; hribi Goriške omejujejo razgled, nekaj dolin z raztresenimi hišami je vse, kar se lahko vidi.

Potem, ko sem se dovolj načudil vsej okolici, sem se začel pričakujoče ozirati, kje se bo prikazal moj prijatelj. Toda kdor ne pride, tega ni! Nekoliko šokiran zaradi tega spoznanja sem se namestil na prostor, zaščiten pred ostrim vetrom in bolj natančno pregledal površje gore. Južna stran je gola in skale so razgaljene verjetno zaradi vetra. Tudi gozd pod vrhom zgleda kot poraziran. Le trava in nekaj gorskih zelišč rastejo tukaj, medtem ko je druga stran pokrita z nizkim, gostim grmovjem. Edina živa bitja tu so milijarde mravelj, ki imajo prese- netljivo velika mravljišča, čmrlji, sem ter tja metulj apolon, ki v počasnem letu jadra čez vrh. Na polici pod menoj, ob vznožju gore, se je paslo precej visokonogih konj, ki pa so dajali vtis, kot da so izgubili voljo do življenja.

Medtem se je nebo vedno bolj oblačilo. Da me ne bi doletel "*Jupiter pluvius*" - dež, in ker prijatelj še vedno ni prišel, sem se odločil za povratek na poljansko stran, da se seznanim še s to potjo. Videti je, da ima trojni namen: najprej služi kot kolovoz za volovske vprege, drugič: zaradi nalivov naraslim gorskim potokom služi kot struga, in če ni uporabljena iz gornjih dveh razlogov, si lahko tvegala in hodila po njej. Na obeh straneh poti so pogosto vreli mali izviri. Skoraj vsi so se mi zdeli pretopli, da bi lahko pil iz njih.

Po poldruhi uri težke hoje sem končno dosegel že zgoraj omenjeno Leskovo, faro s približno 900 dušami, kjer me je gospod župnik zelo prijazno sprejel in povabil, da zaradi utrudljive gorske partije ostanem pri njem do naslednjega dne in se spočijem. Ponudba, ki sem jo, seveda rade volje, sprejel. Naslednji dan sem se namenil mimo rudarske družbe Škofje skozi Poljane, kjer sem se "*prijatelju*" zahvalil za izpolnjeno obljubo in se vrnil v Ljubljano.

VIRI:

Minka Majcen, roj. Razložnik, roj. 1937 pri Iletu v Kopačnici.

<http://www.sponka.tv/modules.php?name=Encyclopedia&op=content&tid=55>

LITERATURA:

Alešovec, Jakob: Eine Parthie auf den Blegaš. *Blätter aus Krain*, Ljubljana, 1864, str. 142-144, 146-147.

- Babič, Matjaž: Vrzi vejol! *Po poteh skrivnosti*. Ljubljana : Vale-Novak, 2001, str. 53- 62.
- Burnik, Milka (ur.): *Moj kraj skozi čas*. Sovodenj : Krajevna skupnost, 2007, str. 301-302.
- Carnelutti, Jan: Metulji Blegoša in okolice. V: Anton Ramovš (ur.), *Blegoš*. Škofja Loka : Muzejsko društvo, 1980. - (Vodniki po Loškem ozemlju; 3).
- Dolenc, Janez: Ljudsko izročilo o Blegošu. *Planinski vestnik*, letnik 1951, št. 10-11, str. 346.
- Dolenc, Janez: *Kres na Grebljici*. Povedke z Loškega pogorja. Ljubljana : Kmečki glas, 2000. - (Zbirka Glasovi; knj. 22).
- Kroje, Monika: Belin. *Slovenski etnološki leksikon*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2004, str. 28b-29a.
- Levstik, Fran: Popotovanje iz Litije do Čateža, Ljubljana : Mladinska knjiga, 1964, str. 27-28.
- Ložar-Podlogar, Helena: Grmada. *Slovenski etnološki leksikon*, Ljubljana : Mladinska knjiga, 2004, str. 159a.
- Orel, Boris: Slovenski ljudski običaji. *Narodopisje Slovencev* 1, Ljubljana : Klas 1944, str. 311-312.
- Puš, Ivan: *Molnik sedež prazgodovinskih knezov*. Ljubljana : Mestni muzej, 1991, str. 12-14.
- Slovenski biografski leksikon, 1. knjiga. Ljubljana, 1925-1932, str. 6-7.
- Stanonik, Marija: *Bela Ljubljana. Zgodbe iz slovenske prestolnice*. Ljubljana : Kmečki glas, 2001. - (Zbirka Glasovi; knj. 23).
- Stanonik, Marija: *Nekoč je bilo jezero*. Folklorne pripovedi iz Poljanske doline in njenega pogorja. Škofja Loka : Muzejsko društvo, 2005. - (Zbirka Loški razgledi. Doneski 10).
- Žigon, Tanja: *Nemško časopisje na Slovenskem*. Ljubljana : Študentska založba, 2001, str. 39-40.

Summary

Jakob Alešovec trail on Blegoš

Jakob Alešovec (1842-1901), popular writer and journalist, alleviated his difficult life circumstances by writing articles for the newspapers of the time (Blätter aus Krain, Novice, Slovenec). Publication of travel writings also brought him modest earnings. As a poor student, he walked through the Slovene countryside during the holidays. He climbed Blegoš at the beginning of August 1863, and published a description in German the following year in Blätter aus Krain. He intended it for tourists, mountain walkers, to make the path to the top easier, since it was not easy to find a guide for the peak.

He approach Blegoš from the Selška dolina side. He started the description of the route from the turn-off from the main road below the village of Zali Log. He briefly described the position of the mountain and gave a short explanation of the origin of the name Blegoš, or Blegas, as he wrote it. He observed nature during the journey, and described interesting features and the difficulties that he had in following the trail. When he finally reached the top, he delighted in the wonderful view and the places that he could see from there. He also observed a Red Apollonius butterfly at the top, which is unfortunately today extinct.

The travelogue also brings an interesting story that he was told by locals, recalling the time of the French wars and describing a custom - the piling up of dry brushwood into a pile as a sign that someone had died in an accident or had died a violent death.

Alešovec returned to the valley on the Poljanska dolina side, across Leskovica and along the valley of the Kopačnica, where he saw the copper smelter of the Škofje mining company. It was at that time working at full power. He briefly visited a friend in Poljane and then returned to Ljubljana.